

Konstytucja racji stanu, wybór pism – Eustachy Sapieha

Ośrodek Myśli Politycznej opublikował najważniejsze prace jednego z najbarwniejszych polskich myślicieli politycznych początku XX wieku.

Tom z najważniejszymi dziełami konserwatywnego polityka i myśliciela, jednej z najbarwniejszych postaci polskiego życia intelektualnego i politycznego pierwszej połowy XX wieku. W tomie znajdzie się wydana w 1930 r. „Konstytucja racji stanu” oraz pisana po II wojnie światowej, gdy Sapieha przebywał na emigracji „Analiza polityczna stosunków światowych”. Pierwsze z tych dzieł stanowi jedną z najbardziej przekrojowych i oryginalnych koncepcji ustrojowych i wizji Polski powstałych w okresie międzywojennym. Drugie jest natomiast ważnym przykładem polskiej refleksji geopolitycznej, po raz pierwszy oficjalnie wydanym. Tom uzupełnią pomniejsze teksty i materiały pokazujące dorobek i postać Sapiehy.

W książce czytamy między innymi:

„konstytucję można tworzyć, wychodząc z dwóch sprzecznych założeń; albo się ją tworzy dla narodu i państwa, albo dla zawodowych polityków. Do tego drugiego typu należy polska Konstytucja z 17 marca 1921 roku” (z eseju *Konstytucja racji stanu*).

„Polskę dziś może zbawić tylko prawo silniejszego. Gdyby siła była dziś nie w ręku marszałka Piłsudskiego i nie w rękach obrońców parlamentaryzmu, ale u wrogów państwa w ręku obozu bolszewickiego, to nie na wiele by się zdało powoływanie się na legalność. Więc dziś, gdy silniejszym jest obóz patriotów, chcących naprawdę wyłącznie dobra Polski, obóz ten musi póki czas użyć swej siły dla dobrej sprawy, żeby później, gdy na skutek zamętu wzrosną w sile przewrotnicy, oni nie użyli jej na zgubę ojczyzny.

To nie jest anarchizm, to realizm. Twierdzę, że rządzić i prawa stanowić może tylko silna władza i chcę, aby nie obozy polityczne tę siłę posiadały, a wyłącznie państwo. Skoro dzisiaj ta siła jest w obozie ludzi dobrej woli, chcę, żeby ten obóz przez narzucenie nowej konstytucji dał tę siłę państwu, a sam się jej wyzbył. Wtedy bowiem, gdy prawo, sprawiedliwość i siła będą w ręku państwa polskiego, nastąpić może nowa era legalności” (*Konstytucja racji stanu*).

„Jeden z argumentów, który mógłby trafić do przekonania wielkich mocarstw, jest wykazywanie, że powrót Ziem Odzyskanych do Niemiec pozwoliłby Niemcom w krótkim czasie odbudować taki potencjał wojny, że wnet staliby się znowu groźni dla całego świata. Już powrót Saary do Rzeszy powiększa niebezpieczeństwo niemieckie, a odzyskanie na wschodzie części Zagłębia Śląskiego dopełniłoby miary ich agresywnych możliwości. Argument ten może mieć wielkie znaczenie we Francji, która już dzisiaj tylko pod strachem godzi się na odbudowanie połączonych Niemiec. W Anglii ten argument też może podziać, bo Anglicy po wojnie na pewno wrócą do swojej polityki balance of power. Natomiast w Ameryce argument o niebezpieczeństwie tkwiącym w możliwości powrotu Niemiec do potęgi nie może mieć wpływu na jej politykę, bo Stany Zjednoczone, zgodnie ze swoimi zwyczajami i umysłowością, będą prostolinijnie szukały tylko

najprostszego sposobu zakończenia konfliktu, zupełnie nie przejmując się późniejszymi możliwymi komplikacjami” (z eseju zatytułowanego *Analiza politycznych stosunków światowych*).

Książka ta ukazała się w serii Biblioteka Klasyki Polskiej Myśli Politycznej, wydawanej przez Ośrodek Myśli Politycznej.

Spis treści książki